

Nr 176.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående inköp av två fartyg för minsvepningsändamål; given Stockholms slott den 8 mars 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ivar Vennerström.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 mars 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vennerström anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan om inköp av fartyg för minsvepningsändamål samt anför därvid följande.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 10 april 1934 gjorde marinförvaltningen framställning om beordrande av inspektören för minsvepningsväsendet att, jämte två andra befattningshavare, i Norge verkställa besiktning av för inköp

ifrågasatta valfångstbåtar, avsedda att användas för materielförsök och skoländamål vid utförande av minsvepning och undervattensbåtjakt. Till närmare motivering av ifrågavarande framställning anförde *marinförvaltningen* bland annat:

Chefen för marinstaben hade framhållit, hurusom vid mobilisering ett betydande antal fartyg från handelsflottan toges i anspråk för utförande av minsvepning och undervattensbåtjakt, främst i kustens omedelbara närhet, men även i samband med handelsskydd m. m. För att de för detta ändamål uttagna fartygen, hjälpvedettbåtar, skulle kunna bestrida dessa olika slag av verksamhet, vore en ändamålsenlig utrustning erforderlig. Därjämte krävdes, att båtarna vore bemannade med en väl utbildad och med den speciella materielen och verksamheten förtrogen personal. För att i fredstid kunna på bästa sätt ombesörja utprövandet och anskaffandet av den för hjälpvedettbåtarna erforderliga utrustningen och anordna utbildningen av den för samma fartyg avsedda personalen skulle det vara en synnerligen stor fördel, om åtminstone någon fartygsmateriel av ungefär motsvarande slag funnes disponibel för materialförsök och skoländamål. Ur dessa synpunkter vore det alltså önskvärt att i fredstid hava tillgång till minst tvenne fartyg av liknande typer som dem, som genom fartygsuttagningskommissionens försorg vid mobilisering komme att ställas till marinens förfogande för att utnyttjas som hjälpvedettbåtar. De fartyg, som härvid skulle kunna komma i fråga, vore trålare eller större bogserbåtar. Därest en anskaffning av fartyg för detta ändamål kunde komma till stånd, syntes det fördelaktigt att söka erhålla trålare, vilka efter vissa omändringar skulle kunna användas såväl för materialförsök som vid utbildning av för tjänst å hjälpvedettbåtar avsedd personal.

Marinförvaltningen, som anslöte sig till de av chefen för marinstaben anförda synpunkterna, hade i enlighet härmed under hand undersökt möjligheterna för inköp av trålare för nämnda ändamål. Det hade därvid befunnits, att lämpliga trålare till överkomligt pris icke kunde erhållas. Däremot hade framkommit, att i Norge en del relativt nybyggda valfångstbåtar, som för detta ändamål syntes lämpa sig synnerligen väl, utbjödes till försäljning.

På grund av det dåliga läget inom valfisket vore dessa båtar för det dåvarande särdeles billiga. Marinförvaltningen föresloge därför, att vissa av nämnda båtar underkastades besiktning genom ämbetsverkets försorg. I händelse att båtarna därvid befunnes lämpliga och gynnsamma bindande anbud erhöles, hade marinförvaltningen för avsikt att hos Kungl. Maj:t föreslå inköp av dylika fartyg med användande av medel från fonden för krigsfartygs byggande.

I enlighet med marinförvaltningens i anslutning till ifrågavarande framställning, gjorda hemställan bemyndigade *Kungl. Maj:t* den 20 april 1934 ämbetsverket att beordra inspektören för minsvepningsväsendet jämte inom ämbetsverket tjänstgörande en officer och en ingenjör att företaga den äsyftade besiktningensresa till Norge.

Beträffande resultatet av nämnda besiktningensresa har bemälda inspektör i en till marinförvaltningen den 7 maj 1934 inlämnad rapport framhållit, *dels* att valfångstbåtar syntes mycket lämpliga för minsvepning m. fl. viktiga uppgifter inom flottan, *dels ock* att dylika båtar kunde erhållas för synnerligen fördelaktiga pris från såväl svenska som norska firmor.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 6 mars 1935 har *chefen för marinstaben*, efter samråd med *chefen för kustflottan* och *inspektören för minsvepningsväsendet*, återkommit till frågan om inköp av särskilda fartyg för minsvepningsändamål m. m. samt därvid anført i huvudsak följande.

Så gott som samtliga de åtgärder, vilka erfordrades för att förbereda en förbättrad utbildning och en ändamålsenlig materialanskaffning för minsvepningstjänstens bedrivande, vore beroende av möjligheten att anskaffa för ändamålet lämpliga fartyg.

Sedan *inspektören för minsvepningsväsendet*, enligt vad förut omförmäلتs, undersökt möjligheterna för sådan anskaffning och därvid funnit, att valfångstbåtar, vilka på grund av konjunkturerna funnes till salu på förmånliga villkor, lämpade sig bäst för ändamålet, borde anbud infordras i och för inköp av dylika fartyg. Om valfångstbåtar anskaffades, skulle utbildningen av värnpliktiga sjökaptener och styrmän, vilken för närvarande av brist på lämpliga svepfartyg icke kunde tillfredsställande anordnas, ävensom av reservofficerare å ett under marindistriktsbefälhavaren å sydkusten eller *chefen för kustflottan* lydande minsvepningsförband redan instundande vinter kunna, därest övningsanslaget ställning så medgäve, anordnas, varjämte erforderliga försök för materialanskaffning för övriga svepfartyg m. m. skulle kunna komma till utförande.

Enär å *fonden för krigsfartygs byggande* funnes tillräckligt belopp till förfogande för ändamålet, föresloge *marinstabschefen*, att det föreliggande särdeles gynnsamma tillfället till anskaffning av de ifrågavarande valfångstbåtarna måtte utnyttjas, varigenom den för försvaret så utomordentligt viktiga frågan om minsvepningsväsendets organisation och verksamhet skulle bringas ett gott stycke på väg mot sin lösning.

Över *chefens för marinstaben* förevarande framställning har *marinförvaltningen* avgivit utlåtande samt därvid anført följande.

Ämbetsverket finge erinra, hurusom ämbetsverket i sin inledningsvis omnämnda skrivelse av den 10 april 1934 framhållit, att det vore dess avsikt att, i händelse valfångstbåtar skulle visa sig vara lämpliga för anskaffning, föreslå Kungl. Maj:t inköp av dylika fartyg med användande av medel från *fonden för krigsfartygs byggande*. Å denna fond inestode för närvarande något över 182,000 kronor. Då det icke funnes skäl att antaga, att denna fond inom rimlig tid skulle växa så, att den kunde användas för bestridande av nybyggnadskostnad för örlogsfartyg, syntes det ämbetsverket lämpligt, att densamma anlätades för nu ifrågavarande ändamål.

För anskaffning och iordningställande av två valfångstbåtar beräknades en kostnad av högst 175,000 kronor. Innan inköp verkställdes, skulle fartygen givetvis underkastas noggrann besiktning och undergå erforderliga provturer m. m.

Med anledning härav och med hänvisning till de vägande skäl för anskaffning av särskilda för minsvepning iordningställda fartyg, som dels anförts i ämbetsverkets förenämnda skrivelse den 10 april 1934, dels ock framhållits av *inspektören för minsvepningsväsendet* och av *chefen för marinstaben*, finge *marinförvaltningen* hemställa, att Kungl. Maj:t måtte utverka riksdagens medgivande därtill, att av de medel, som inestode å *fonden för krigsfartygs byggande*, ett belopp av 175,000 kronor måtte ställas till ämbetsverkets förfogande för anskaffning och utrustning för minsvepningsändamål av två härför lämpliga fartyg.

Departements-
chefen.

Vad i ärendet förekommit synes mig ådagalägga nyttan och behovet utav, att särskilda fartyg för minsvepningsändamål stå till marinmyndigheternas förfogande. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att två för ändamålet lämpliga fartyg anskaffas, dock att jag härvid förutsätter, att definitiva avtal om fartygens inköp ej må träffas utan att Kungl. Maj:t, efter prövning av föreliggande köpeanbud, därtill lämnat bemyndigande.

Enligt marinförvaltningens framställning beräknas kostnaderna för anskaffningen och utrustningen av de två fartygen till sammanlagt 175,000 kronor. I fråga om sättet för bestridandet av nämnda kostnadsbelopp har marinförvaltningen föreslagit, att härför måtte få anlitas fonden för krigsfartygs byggande. I sådant avseende vill jag nämna, att denna fond, vars behållning för närvarande uppgår till omkring 182,000 kronor, utgör en slopningsfond, till vilken såsom inkomster ingå värdet av materialier vid slopandet av äldre fartyg, vare sig detta värde ersättes fonden av flottans materialförråd eller tillföres fonden genom försäljning. Utgifterna från fonden utgöras av de kostnader, som uppkomma vid slopningsarbetet. Frågor om förfogande över fondens medel hava ansetts böra underställas riksdagens prövning.

Då jag icke har något att erinra mot, att omförmälda fond tages i anspråk för nu ifrågavarande anskaffning m. m., hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av fonden för krigsfartygs byggande må användas ett belopp av högst 175,000 kronor för inköp och utrustning av två fartyg för minsvepningsändamål.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. Broberg.